

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Близького та Середнього Сходу

Європейські запозичення в перськомовному контенті інтернет-простору

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки IV курсу
спеціальності 035.067 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша – перська;
освітньої програми «Перська мова і
література та переклад, англійська мова»
Сварник Олександрі Вячеславівни

Науковий керівник:
к. філол. н., асист. **Левчин І.Д.**

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри мов і літератур
Близького та Середнього Сходу
Протокол № _ від _____.2023
Завідувач кафедри _____ О. Мазепова

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ	6
1.1. Поняття та типи запозичень	6
1.2. Особливості мовленнєвого спілкування в інтернет-просторі	8
1.3. Критерії та процеси адаптації запозичень в приймаючій мові	10
1.4. Роль та функції запозичень у мовній системі та мовленнєвому спілкуванні перськомовного сегменту інтернет-простору	13
Висновки до першого розділу	15
РОЗДІЛ 2. ЄВРОПЕЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В ПЕРСЬКІЙ МОВІ	17
2.1. Фонетичні особливості європейських запозичень	17
2.2. Граматичні особливості європейських запозичень	21
2.3. Семантичні особливості європейських запозичень	24
2.4. Типологічна класифікація європейських запозичень за різними ознаками	27
2.5. Порівняльний аналіз європейських запозичень з власними словами перської мови за частотою та функціями вживання	33
2.6. Основні причини та наслідки запозичення з європейських мов для перської мови та культури	36
Висновки до другого розділу	38
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ	47

ВСТУП

Актуальність теми. Інтернет-простір є динамічним і багатомовним середовищем, де відбувається постійний обмін інформацією, ідеями та культурними цінностями. Одним з аспектів цього обміну є мовна взаємодія, яка передбачає не тільки спілкування між різними мовами, але й перенесення мовних елементів з однієї мови в іншу. Такий процес називається запозиченням і є одним з джерел поповнення та розвитку лексичної системи мови. Запозичення є актуальною темою для дослідження, оскільки вони відображають глобалізаційні процеси, що впливають на мову та культуру, а також мають практичне значення для перекладу, навчання та комунікації.

Запозичення як лінгвістичне явище привертало увагу багатьох науковців, які розглядали їх з різних поглядів: етимологічного, семантичного, фонетичного, граматичного, стилістичного тощо. Особливий інтерес представляють запозичення з європейських мов у перську мову, які є результатом тривалих і різноманітних контактів між перськомовними країнами та Європою. Деякі дослідники зосереджувалися на аналізі запозичень у писемних текстах, таких як художня література, наукова література, газети тощо. Однак менш уваги було приділено запозиченням у перськомовному сегменті інтернет-простору, який є актуальною і перспективною сферою для дослідження.

Метою дослідження є аналіз європейських запозичень в перськомовному сегменті інтернет-простору.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- вивчення теорії поняття та типів запозичень;
- дослідження особливостей мовленнєвого спілкування в інтернет-просторі
- систематизація критеріїв та процесів адаптації запозичень в приймаючій мові;
- визначення ролі та функцій запозичень у мовній системі та мовленнєвому спілкуванні перськомовного сегменту інтернет-простору;
- дослідження фонетичних особливостей європейських запозичень у перській мові;

- дослідження граматичних особливостей європейських запозичень;
- визначення семантичних особливостей європейських запозичень;
- систематизація типології класифікації європейських запозичень;
- проведення порівняльного аналізу європейських запозичень з власними словами перської мови за функціональними ознаками;
- виявлення основних причин та наслідків запозичення для перської мови та культури.

Об'єктом дослідження є лексичні одиниці перської мови, запозичені з європейських мов.

Предметом дослідження – особливості функціонування та адаптації європейських запозичень в перськомовному сегменті інтернет-простору.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять теоретичні і практичні розробки таких мовознавців як С.О. Ставицька, Г.В. Зимовець, Н.В. Гудима, М.П. Кочерган, П.Н. Дундій, О.М. Сухоруковим та Н.В. Карпенко.

У процесі проведення наукової роботи застосовано принципи сучасної лексикології та лексикографії, які визначають поняття запозичення, його типи, критерії та процеси адаптації в приймаючій мові. Також використовуються положення соціолінгвістики та комунікативної лінгвістики, які дозволяють аналізувати мовну ситуацію в інтернет-просторі та роль запозичень у мовленнєвому спілкуванні.

Методи вирішення поставлених завдань. Для вирішення поставлених завдань використовуються такі методи: аналіз наукової літератури з проблематики дослідження; збирання та систематизація емпіричного матеріалу з перськомовних сайтів, блогів, форумів тощо; описовий метод для характеристики фонетичних, граматичних та семантичних особливостей запозичень; класифікаційний метод для виділення типологічних груп запозичень за різними ознаками; компаративний метод для порівняння запозичень з європейських мов з власними словами перської мови за частотою та функціями вживання; інтерпретаційний метод для виявлення основних причин та наслідків запозичення з європейських мов для перської мови та культури.

Теоретичне значення дослідження полягає у висвітленні на матеріалі перських лексичних одиниць, запозичених з європейських мов, фонетичних, граматичних та семантичних особливостей європейських запозичень, типологічної класифікації, критеріїв та процесів їх адаптації в сучасній перській мові.

Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути залучені до курсу «Лексикологія перської мови», спецкурсів та спецсемініарів; використані для підготовки навчальних посібників, написання курсових, бакалаврських та магістерських робіт з проблем європейських запозичень в перській мові.

Матеріалом дослідження є 200 перських лексичних одиниць, запозичених з європейських мов таких як, англійська, французька, італійська, німецька, іспанська, датська, грецька та взятих з перськомовних сайтів, блогів, форумів тощо.

Структура бакалаврської роботи. Бакалаврська робота складається із вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (32 позицій) і додатків. Основний зміст роботи викладено на 39 с., загальний обсяг складає 52 с.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ

1.1. Поняття та типи запозичень

Запозичення – це перехід елементів однієї мови в іншу внаслідок взаємодії цих мов. Запозичення характеризує увесь період історичного розвитку мови. Найчастіше й найбільше запозичуються слова, вислови. Запозичення можуть бути прямими або опосередкованими, власне запозиченнями або запозиченнями значень, словотвірними запозиченнями або лексичними кальками. Запозичення можуть належати до різних груп за походженням. Наприклад інтернаціоналізм, екзотизм, варваризм тощо.

Питання запозичень досліджувалось багатьма філологами. Наприклад, Д. Лотте пропонував кілька класифікацій запозичень: 1) за семантичними особливостями (за відповідністю запозичуваного терміна позначуваному поняттю, за кількістю значень, за збереженням чи зміною значень терміна-прототипа в запозичуваному терміні); 2) за наявністю синонімів (за кількістю термінів для одного поняття, за порівняльним застосуванням термінів-синонімів); 3) за способом запозичення; 4) за ознакою міжнародності терміна; 5) за походженням [6].

У такий спосіб автор прагне бути послідовним, застосовуючи в кожній класифікації один критерій до всього матеріалу. Але це породжує цілу низку систематизацій, у кожній із яких та сама одиниця опиняється в різних місцях. Сучасні класифікації запозичень є синтетичними, тобто такими, що враховують одразу кілька критеріїв, але неоднакових для всіх одиниць.

Розглянемо прямі й опосередковані запозичення.

Прямі запозичення – це слова, які перейшли з однієї мови в іншу безпосередньо, без посередництва третьої мови. Наприклад:

- стьожка, повидло, ковадло – запозичені з польської мови;
- башлик, сарай, карий – з татарської мови.

Прямі запозичення можуть мати різний ступінь асиміляції фонетичної та граматичної форми в приймаючій мові. Давні запозичення сприймалися завдяки

усному спілкуванню, тому вони показують повну асиміляцію: Strabe (lat.: Strata), Grenze (слав.: граница). Запозичення пізніших періодів з'являються загалом через художню та наукову літературу. Останнє загалом характерно для термінологічної лексики.

Опосередковані запозичення – це слова, які перейшли з однієї мови в іншу через іншу мову. Наприклад:

- сакхара - суккар - zucchero - Zucker - цукор;
- ходжа - хозяин - хазяїн.

Якщо ж говорити, про власне запозичення та запозичення значень, то перші - це слова, у яких процес фонетичного й граматичного пристосування ще не завершився. Наприклад:

- з французької мови: бюро, журі, ательє, тротуар;
- з англійської мови: джентльмен, траулер;
- з німецької мови: бухгалтер, ландшафт.

Такі слова мають невластиві українській мові сполучення звуків, форми. А ось, **запозичення значень** – це українські слова, які під впливом слів-відповідників з іншої мови набувають нового значення. Наприклад:

- політичні поняття «правий», «лівий» запозичено з французької мови – droit, gauche;
- «насичення попиту» – з англ. demand saturation;
- «центрист» в значенні «особа, яка має помірні політичні погляди» – з фр. centriste;
- «блискучий» із значенням «надзвичайний, довершений» – з фр. brillant.

Словотворчі або структурні кальки – це поморфемний переклад іншомовного слова. Наприклад:

- «антитіло» - з фр. anticorps;
- «телебачення» - з грец. tele - «далеко»;
- «гуманність» - з лат. humanitas.

Лексичні кальки - це слово або вираз, скопійовані засобами рідної мови з іншої мови, тобто кожна значуща частина оригіналу буквально перекладається і

займає в перекладі таке ж місце, як і в оригіналі. Наприклад - землеробство з лат. agricultura.

Лексичними кальками можуть бути також фразеологізми. Наприклад:

- «тут собака заритий» (у значенні «у цьому суть справи») - з нім. da ist der Hund begraben;

- «не в своїй тарілці» («не по собі») - з фр. ne pas dans son assiette.

Напевно кальки - це неповний переклад з іншої мови: частина слова або вислову перекладається, а частина залишається без перекладу. Наприклад:

- «ф'ючерсна угода» – з англ. futures agreement;

- «ефект доходу» – з англ. income effect.

Звісно, що всі такі запозичення можна поділити на певні групи за походженням. Загалом, їх можна розподілити так:

1) *Інтернаціоналізми* – слова, які засвоєні більшістю мов світу з мови народу, що створив або ввів у загальний вжиток позначені ним предмети. Наприклад - спорт.

2) *Екзотизми* – слова і вирази, які засвоєні з інших мов, але позначають предмети, явища мовної дійсності, у їх семантиці відображені поняття з життя інших народів. Наприклад: назви установ і організацій: сейм, меджліс; грошових одиниць: євро, фунт стерлінгів; назви одягу: кімоно, чалма.

3) *Варваризми* – слова і вирази, які не пристосувалися до фонетичної та граматичної системи приймаючої мови. Наприклад: бюро, журнал, резюме [5].

1.2. Особливості мовленнєвого спілкування в інтернет-просторі

Інтернет-простір – це сфера взаємодії людей за допомогою електронних засобів, таких як комп'ютери, смартфони, планшети тощо. В інтернет-просторі можна здійснювати різноманітні види мовленнєвого спілкування: електронна пошта, чати, форуми, блоги, соціальні мережі, веб-конференції тощо. Кожен з цих видів має свої особливості, переваги та недоліки.

Українські науковці С.О. Ставицька та Н.В. Карпенко виділи, що особливості мовленнєвого спілкування в інтернет-просторі пов'язані з такими факторами:

- *Анонімність.* У багатьох випадках мовець і сприймач не знають один одного особисто або не розкривають своїх реальних даних. Це може сприяти більш вільному та відвертому висловлюванню думок, але також може призводити до неправдивості, обману, образ та конфліктів.

- *Невербальна комунікація.* У багатьох формах інтернет-спілкування втрачаються невербальні засоби передачі інформації, такі як жести, міміка, погляд, інтонація тощо. Це може ускладнити розуміння сенсу та емоційного ставлення до повідомлення. Для компенсації цього використовуються емодзі, смайлики, аббревіатури, знаки пунктуації тощо.

- *Синхронність та асинхронність.* У залежності від виду спілкування, воно може бути синхронним (одночасним) або асинхронним (з затримкою). Синхронне спілкування ближче до усного мовлення та потребує швидкої реакції та адаптації до ситуації. Асинхронне спілкування ближче до писемного мовлення і не потребує такої швидкої реакції від співрозмовників як при живому спілкуванні.

- *Інтерактивність.* У інтернет-просторі можна взаємодіяти не тільки з людьми, але й з різними програмами, сервісами, ресурсами тощо. Це збільшує можливості для навчання, розваги, роботи, пошуку інформації тощо. Однак це також потребує вміння користуватися та оцінювати ці інструменти критично та відповідально.

- *Мультимедійність.* У інтернет-просторі можна використовувати різні формати мовлення: текст, звук, зображення, відео тощо. Це збагачує спілкування та робить його більш наочним та ефективним. Однак це також потребує вміння створювати та сприймати такі формати правильно та грамотно.

- *Глобальність.* У інтернет-просторі можна спілкуватися з людьми з різних країн, культур, мов тощо. Це сприяє розвитку міжкультурної комунікації

та толерантності. Однак це також потребує враховувати різницю у звичаях, цінностях, нормах тощо.

- *Залежність та ізоляція.* Людина може стати занадто залежним від інтернет-спілкування та втратити контакт з реальним світом та людьми. Це може призвести до психологічних проблем, таких як депресія, тривога, самотність тощо.
- *Перевантаження інформацією та дезорієнтація.* Людина може отримувати занадто багато інформації в інтернет-просторі, яка може бути недостовірною, неперевіреною, суперечливою тощо. Це може ускладнити твоє розуміння та оцінку ситуації та прийняття рішень.
- *Порушення правил мовлення та етикету.* Людина може стикатися з неграмотним, неадекватним, образливим, агресивним мовленням в інтернет-просторі, яке порушує культуру мовлення та етикет. Це може викликати конфлікти, непорозуміння, негативні емоції тощо [8].

Отже, мовленнєве спілкування в інтернет-просторі має свої особливості, які потребують вміння адаптуватися до різних ситуацій та аудиторій, дотримуватися правил етикету та безпеки, використовувати розумно та креативно ресурси та можливості мережі.

1.3. Критерії та процеси адаптації запозичень в приймаючій мові

Як вже було сказано раніше, запозичення – це один з найпоширеніших способів поповнення лексичного складу мови. Запозичення виникають внаслідок контактів між мовами, що відбуваються під впливом різних соціальних, культурних, економічних та інших факторів. Запозичення можуть бути різного походження, типу, ступеня адаптації та частоти вживання.

У сучасному світі одним з найбільш активних джерел запозичень є англійська мова, яка має великий вплив на розвиток інших мов через свою географічну поширеність, роль у науці, технологіях, освіті, культурі тощо. Дослідженням цього питання займалися такі науковці як Г. В. Зимовець, Н. В. Гудима та інші [1–14].

Адаптація запозичень – це процес пристосування іншомовних слів до системи мови-реципієнта. Адаптація може включати зміни на фонетичному, графічному, морфологічному, синтаксичному та лексико-семантичному рівнях. Адаптація залежить від багатьох чинників, серед яких можна виділити:

- типологічну спорідненість мов;
- час і обставини запозичення;
- ступінь потреби в нових лексичних одиницях;
- ставлення носіїв мови до запозичень;
- роль і функції запозичень у комунікації;
- особливості передачі звукового та графічного образу запозичень;
- наявність аналогів або синонімів у мові-реципієнті.

Критерії адаптації запозичень можуть бути розглянуті з двох точок зору: формальної та функціональної. З формальної точки зору адаптація означає зближення запозичень з власною лексикою мови за звуковим та графемним складом, словотворчим потенціалом, граматичною формою та семантикою. З функціональної точки зору адаптація означає інтеграцію запозичень у систему мови таким чином, щоб вони не порушували її норми.

Процеси адаптації запозичень можуть бути різними в різних мовах, залежно від їх специфіки та стану. Наприклад, українська мова є флективною мовою з розвиненою системою відмінків, родів та чисел. Тому англійські запозичення в українській мові повинні пристосуватися до цих категорій, набуваючи закінчень або змінюючи форму за допомогою суфіксів. Наприклад, іменник *бар* може мати форми *бару*, *баром*, *барах* тощо. Деякі запозичення можуть мати два роди: чоловічий і жіночий. Наприклад, *кава* (coffee) та *кофе* (koffe). Також деякі запозичення можуть мати два числа: однину і множину. Наприклад, *пенальті* (penalty) та *пенальті/пенальтя* (penalty/penalties).

Перська мова належить до іранської групи індоєвропейської родини мов і має багату історію запозичень з різних джерел, таких як арабська, тюркська, французька та англійська мови. Процес адаптації запозичень в перській мові залежить від багатьох чинників, таких як:

- Генетична спорідненість мови-донора та мови-реципієнта. Запозичення з близьких мов легше адаптуються до перської мови, ніж з віддалених. Наприклад, слова з арабської мови, яка належить до семітської родини мов, часто зберігають свою оригінальну форму та вимову в перському, тоді як слова з тюркських мов, які належать до алтайської родини мов, підлягають значним фонетичним та граматичним змінам.

- Способи передачі запозичень. Запозичення можуть передаватися усно (на слух) або письмово (за літерами). У першому випадку запозичення прагнуть пристосуватися до фонетичної системи перської мови, у другому – до орфографічної. Наприклад, слово “банан” (banana) з англійської мови передалося в перську усно, але пишеться “موز” (mouz), тоді як слово “бар” (bar) передалося письмово і пишеться “بار” (bar).

За даними нещодавнього дослідження, яке проводилось у 2019 році у китайському університеті Sejong, процеси адаптації запозичень в перській мові можуть бути описані за допомогою теорії оптимальності, яка використовує універсальний набір обмежень, що регулюють структуру складу [17]. Ці обмеження можуть бути порушені або задоволені в різному ступені в залежності від контексту та рангу. Основними обмеженнями, що впливають на адаптацію запозичень в перській мові, є:

- **ONSET** – кожен склад повинен мати початок.
- **NO-CODA** – склад не повинен мати закінчення.
- **COMPLEX** – склад не повинен мати складний початок або закінчення.
- **DEP-V** – не додавайте голосний звук.
- **MAX-C** – не видаляйте приголосний звук.
- **SCL** – закон контакту складів: сума сонорностей двох приголосних на межі складу повинна бути меншою за суму сонорностей двох приголосних у початку складу [17].

За допомогою цих обмежень можна пояснити різні способи розв’язання складних початків у запозичених словах. Наприклад, слово “спорт” (sport) з

англійської мови може бути адаптоване в перську як “اسپورت” (esport) або “سپورت” (sport). У першому випадку порушується обмеження DEP-V, яке забороняє додавати голосний звук, але задовольняється обмеження COMPLEX, яке забороняє складні початки. У другому випадку порушується обмеження COMPLEX, але задовольняється обмеження DEP-V. Якщо обмеження DEP-V має вищий ранг за обмеження COMPLEX, то другий варіант буде оптимальним. Якщо навпаки, то перший варіант буде оптимальним.

Однак, не всі складні початки розв’язуються однаково. Залежно від сонорності приголосних у початку, можуть застосовуватися різні процеси: анаптикис (вставка голосного між приголосними) або протеза (вставка голосного перед приголосним). Наприклад, слово “скринька” (skrinʲka) з російської мови може бути адаптоване в перську як “اسکرينکا” (eskrinkā) або “سکرينکا” (skrinkā). А слово “клас” (class) з англійської мови може бути адаптоване в перську як “کلاس” (kelās) або “کلس” (klas).

Таким чином, можна зробити висновок, що критерії та процеси адаптації запозичень вприймаючій мові залежать від багатьох факторів, які визначають ступінь їх інтеграції у систему мови. Адаптація запозичень є складним і багатоаспектним явищем, яке вимагає подальшого дослідження.

1.4. Роль та функції запозичень у мовній системі та мовленнєвому спілкуванні перськомовного сегменту інтернет-простору

Перська мова є однією з найдавніших і найбагатших мов світу, яка має багату історію та культуру. Вона належить до іранської групи індоєвропейської родини мов і має багато діалектів та варіантів. Перська мова була під впливом різних мов, таких як арабська, турецька, монгольська, французька, англійська тощо. Це призвело до появи численних запозичень у перському лексиконі.

З розвитком мережі «Інтернет», перська мова стала одним з активних учасників глобального інформаційного простору. Перськомовний сегмент інтернету складається з ресурсів, що використовують перську мову як основний або додатковий засіб комунікації. Перськомовний інтернет, так само як і

україномовний, є важливим джерелом інформації, освіти, розваги та спілкування для мільйонів користувачів у різних країнах світу.

У процесі інтернет-спілкування перська мова зазнає нових впливів та змін. Одним з таких впливів є англомовне середовище Інтернету, яке є домінуючим у світовому інформаційному просторі. Англомовна лексика активно проникає до перського інтернет-мовлення через запозичення слів та виразів [10].

Запозичення є поширеним явищем у мовній системі та мовленнєвому спілкуванні перськомовного сегменту інтернет-простору, оскільки перська мова контактує з багатьма іншими мовами, особливо арабською, турецькою, англійською та французькою.

Запозичення виконують різні функції у мовній системі та мовленнєвому спілкуванні перськомовного сегменту інтернет-простору. Згідно дослідження В.С. Расторгуєва, по-перше, вони допомагають покрити лексичні прогалини, пов'язані з науково-технічним прогресом, культурною глобалізацією та соціально-політичними змінами. Наприклад, запозичення з арабської мови використовуються для позначення релігійних термінів (масджид – мечеть, хадж – паломництво до Мекки), з турецької мови - для позначення адміністративних посад (паша – високий чиновник), з англійської мови – для позначення комп'ютерних та інтернет-термінологій (کامپیوتر (kāmpyuter) – комп'ютер, پست الکترونیک (post-e elektronik) – електронна пошта), з французької мови – для позначення модних речей (کلاه (kolāh) – капелюх, مد بالا (mod-e bālā) – висока мода).

По-друге, запозичення використовуються для створення стилістичних ефектів, таких як гумор, іронія, сарказм, емпфаза тощо. Наприклад, запозичення з арабської мови можуть використовуватися для надання високого стилю або солемності, з турецької мови – для надання низького стилю або, з англійської мови – для надання модерності або престижу (کلاب (klāb) – клуб, بیزنس (biznes) – бізнес), з французької мови – для надання романтики або елегантності (عشق ('ešq) – кохання, پرفوم (parfum) – парфум).

По-третє, запозичення використовуються для вираження соціальної ідентичності, належності до певної групи або відмежування від інших.

Наприклад, запозичення з арабської мови можуть використовуватися для підкреслення релігійної приналежності або солідарності з мусульманським світом, з англійської мови – для підкреслення освіченості або захоплення західними цінностями, з французької мови – для підкреслення інтелектуальності.

Запозичення є невід’ємною частиною мовної системи та мовленнєвого спілкування перськомовного сегменту інтернет-простору, який характеризується багатомовним та багатокультурним середовищем.

Висновки до першого розділу

У першому розділі роботи були розглянуті теоретичні основи дослідження запозичень та мовна ситуація в перськомовному сегменті інтернет-простору. Таким чином, запозичення – це перехід елементів однієї мови в іншу внаслідок взаємодії цих мов. Запозичення характеризує увесь період історичного розвитку мови. Були наведені типологічні відмінності прямих та опосередкованих запозичень, які полягають у фонетичних, морфологічних та семантичних змінах, яких зазнають іншомовні слова в процесі освоєння їх українською мовою. Загалом, прямі запозичення - це терміноодиниці, що засвоїла досліджувана терміносистема безпосередньо з іншої мови. Опосередковані запозичення - це лексеми, які ввійшли до терміносистеми через мову-посередника, наприклад турецької або арабської.

Крім того було досліджено мовленнєве спілкування в інтернет-просторі, яке має свої особливості, що потребують вміння адаптуватися до різних ситуацій та аудиторій, дотримуватися правил етикету та безпеки, використовувати ресурси та можливості мережі розумно та креативно, з її особливостями, перевагами й недоліками.

Важливою частиною також стали аналіз критеріїв та процесів адаптації запозичень в приймаючій мові, в тому числі – перській. Адаптація запозичень є складним і багатоаспектним явищем, яке вимагає глибинного аналізу. Вона залежить від багатьох факторів, які визначають ступінь інтеграції запозичень у мову, а саме таких, як: типологічна спорідненість мов; час і обставини

запозичення; ступінь потреби в нових лексичних одиницях; ставлення носіїв мови до запозичень; роль і функції запозичень у комунікації; особливості передачі звукового та графічного образу запозичень; наявність аналогів або синонімів у мові-реципієнті.

Також визначено, що запозичення виконують роль не тільки лексичного поповнення, але й комунікативного засобу, який дозволяє передавати різноманітну інформацію про тему, стиль, настрій та соціальний статус мовця. Запозичення є невід'ємною частиною мовної системи та мовленнєвого спілкування перськомовного сегменту інтернет-простору, який характеризується багатомовним та багатокультурним середовищем.

РОЗДІЛ 2. ЄВРОПЕЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В ПЕРСЬКІЙ МОВІ

2.1. Фонетичні особливості європейських запозичень

Як вже зазначалось раніше, на перську мову вплинули різні мови в різні історичні періоди. Найбільший вплив мали арабська та тюркські мови, з яких перська запозичила багато слів, особливо з релігійної, наукової, адміністративної та військової лексики. Також на перську мову вплинули інші іранські мови, такі як пехлеві, дарі, луробахтіярські діалекти тощо. З європейських мов найбільше запозичень здійснювалося з французької та англійської мов, особливо у XIX–XX ст., коли Іран контактував з західними країнами у сферах культури, економіки, технології тощо. Крім того, на перську мову вплинули також грецька, санскритська, урду, вірменська та інші мови [7].

Перська мова належить до південно-західної підгрупи іранської групи індоєвропейської мовної сім'ї. Сучасна перська мова використовує арабське письмо з додаванням 4 спеціальних букв для властиво перських звуків, що не мають аналогів в арабській. Хоч ядро лексики складають іранські слова, але є дуже багато запозичень, особливо з арабської (50–60 % усіх слів), також є численні запозичення з тюркських мов, зокрема турецької; французької мови, останні десятиліття найбільше запозичень здійснюється з англійської мови.

Європейські запозичення у перській мові почали проникати в кінці XIX – початку XX ст., коли Франція та Англія активно впливають на економічне, культурне, політичне, суспільне життя Ірану, про це говориться в дослідженні Ю. Р. Ференчак. Це призводить до освоєння модних чужоземних предметів, нових технологій, розвитку науки, розширення географії ділових контактів і залучення слів англійської та французької мов до лексичного складу перської.

Запозичення можуть бути адаптовані до фонетичної системи мови одержувача або залишатися незміненими. Адаптація може включати такі процеси, як заміна невласливих звуків на властиві, зміна наголосу, скорочення складів або слів, додавання афіксів тощо.

Перейдемо до прикладів, англійське слово computer було запозичене як kāmputer, але потім адаптоване як kāmruuter (کامپیوتر) з додаванням голосного у другому складі. Французьке слово bureau (бюро) було запозичене як boro, але потім адаптоване як boroуe з додаванням суфікса -ue. Англійське слово sandwich було запозичене як sendvič, але потім адаптоване як sāndvič з заміною [e] на [ā] (ساندويچ) [10].

Запозичення можуть належати до різних тематичних груп, залежно від сфери життя, в яких вони використовуються. Серед англійських та французьких запозичень у сучасній перській мові можна виділити такі групи:

- Спортивна термінологія: تیم [tim] “команда”, کاپیتان [kāpitān] “капітан”, پنالتی [penālti] “пенальті”, گل [gol] “гол”, رفری [referi] “рефері” (з англ.), شانس [šāns], “шанс”, مدال [medāl] “медаль” (з франц.).
- Комп’ютерна термінологія: کامپیوتر [kāmpuuter] “комп’ютер”, اینترنت [internet] “інтернет”, سایت [sāit] “сайт”, ایمیل [imeil] “електронна пошта”, پَسورد [pasvord] “пароль” (з англ.), لگاریتم [logāritm] “логарифм”, الگوریتم [algoritm] “алгоритм” (з франц.).
- Технічна термінологія: موتور [motor] “мотор”, تراکتور [trāktor] “трактор”, تلفن [telefon] “телефон”, تلویزیون [televizyun] “телевізор” (з англ.), ماشین [māšīn] “автомобіль”, سینما [sinemā] “кіно”, تئاتر [te’ātr] “театр” (з франц.).
- Побутова лексика: شامپو [šāmpu] “шампунь”, لوسيون [losyon] “лосьйон” (з англ.), رستوران [resturān] “ресторан”, هتل [hotel] “готель”.

Детальний перелік таких слів можна переглянути у додатках до цієї роботи [13–14].

Запозичення можуть брати активну участь у творенні нових слів за допомогою складання або похідності. Наприклад, з англійського слова film можна утворити такі похідні: سناریو [senāriyo] або فیلمنامه [filmnāme] “сценарій”, فیلمبردار [filmbardār] “оператор-постановник”; کارگردان [kārgardān] “режисер”, فیلمسازی [filmsāzi] “кіновиробництво”. З французького слова doktor можна утворити таке складне слово: دکتر دندانپزشک [doktor-e dandānpezešk] “стоматолог” [23].

Фонетичні особливості європейських запозичень в перській мові можуть варіюватися в залежності від того, як звуки оригінального слова адаптуються до перського фонетичного системи. Ось деякі загальні тенденції:

1. Процес адаптації звуків: При запозиченні слів з європейських мов до перської, звуки можуть зазнавати змін, щоб відповідати перським фонетичним правилам та звуковому інвентарю. Наприклад, деякі приголосні замінюються або приголосні кластери спрощуються, щоб відповідати перським приголосним звукам.

2. Звукові заміни: Деякі звуки в оригінальному слові можуть замінюватися на подібні звуки в перській мові. Наприклад, звук [v] в англійському слові "video" може бути замінений на [b] в перській версії слова "ویدیو" (vidyo).

3. Асиміляція звуків: Звуки в запозичених словах можуть піддаватися асиміляції до навколишніх звуків, щоб полегшити їх вимову.

Звісно, що вони можуть бути трохи змінені, щоб відповідати фонетичним правилам та звуковій системі перської мови. Ось кілька фонетичних адаптацій, які можуть відбутися:

1. Приголосні звуки:

- *Фрикативні звуки*, такі як /v/ та /z/, можуть бути замінені на відповідні перські звуки, наприклад /f/ та /z/.

- *Африкати*, як /tʃ/ (ч) та /dʒ/ (дж), можуть бути замінені на відповідні перські звуки, наприклад /tʃ/ (چ) та /z/ (ژ).

2. Голосні звуки:

- *Довгі голосні звуки*, як /i:/ та /u:/, можуть бути скорочені до відповідних перських коротких голосних звуків, наприклад /i/ та /u/.

- *Недифтонгізовані голосні звуки*, як /ɔ/ (о), можуть бути пристосовані до перського голосного звуку /u/ (u).

3. Наголос:

- *Наголос* в запозичених словах може змінюватися, відповідаючи перським правилам наголошування слів. Часто наголос падає на передостанній склад запозиченого слова.

Варто відзначити, що фонетичні зміни можуть варіюватися в залежності від запозичених слів можуть варіюватися залежно від контексту і вимови говорів.

Фонетичні особливості європейських запозичень в перській мові можуть варіюватися в залежності від конкретного слова та його адаптації до перського звукового системи. Однак, є деякі загальні тенденції, які можна спостерігати:

1. Процес адаптації звуків: Зазвичай, європейські звуки набувають приближених фонетичних еквівалентів у перській мові, з урахуванням наявних звуків та фонетичних правил. Наприклад, звук [v] може бути адаптований до звуку [و] (vo), [θ] - до [س] (s), [ð] - до [ز] (z), [ʃ] - до [ش] (sh) і т.д.

2. Зміна голосних звуків: У перській мові може відбуватися зміна голосних звуків, щоб вони відповідали перській фонетичній системі. Наприклад, звук [i] може бути адаптований до [ی] (y), [e] - до [ه] (h), [ɔ] - до [ا] (a) і т.д.

3. Процес співзвучання: Інколи відбувається співзвучання при адаптації слів, що означає, що деякі фонетичні особливості переносяться з оригінальної мови. Наприклад, звук [r] в англійських словах може бути замінений на [ر] (r) в перській мові.

4. Акцентуація: У багатьох випадках, запозичені слова зберігають свій оригінальний акцент, особливо в назвах людей, місць чи товарів. Однак, в інших випадках акцент може змінюватися відповідно до перських правил акцентуації [8].

Таким чином, європейські запозичення в перській мові є результатом культурного та економічного обміну між Іраном та західними країнами. Вони відображають розвиток науки, техніки, спорту, культури та інших сфер життя. Вони адаптуються до фонетичної системи перської мови або залишаються незмінними. Вони належать до різних тематичних груп, залежно від сфери їх використання. Вони беруть участь у творенні нових слів за допомогою складання або похідності. Вони збагачують лексичний склад перської мови та свідчать про її динамічність та відкритість до інших мов і культур.

2.2. Граматичні особливості європейських запозичень

Одним з аспектів граматичної адаптації запозичень є їх словотворення. Запозичення можуть утворювати нові слова за допомогою суфіксального, префіксального або складного способу.

Наприклад, з запозиченого з французької слова «бюро», що в перській мові перекладається як **بورو** [buro], **اداره** [edāre] або **دفتر** [daftar], утворено такі слова: **бюрократ** – **بوروکرات** [burokrāt], **бюрократизм**: **بوروکراسی** [burokrāsi], **бюрократизувати**: **بوروکراسی کردن** [burokrāsi kardan], **бюрократичний**: **بوروکراتیک** [burokrātik] тощо. Запозичення також можуть входити до складних слів разом з власними словами, наприклад: **автошлях**, **метрополітен**, **радар** тощо.

Іншим аспектом граматичної адаптації запозичень є їх флексія. Це питання досить широко розкрито у роботах українського мовознавця М.П. Кочергана. Запозичення можуть змінюватися за родами, числами, відмінками, особами, часами тощо відповідно до правил української мови. Запозичення також можуть мати неправильну флексію, яка не властива для української мови. Наприклад, запозичене з німецької слово «штраф» в перській мові відноситься до іменників, які не відмінюються за числами і родами. Воно має однакову форму як у однині, так і у множині: **جریمه** [jarime]. Однак, для позначення множини можна додати суфікс **ها** (-hā), наприклад: **جریمه‌ها** [jarime-hā] «штрафи». Слово «менеджер» в перській мові також належить до іменників, які не відмінюються за числами і родами. Воно має однакову форму як у однині, так і у множині: **مدیر** [modir]. Однак, для позначення множини можна додати суфікс **ان** (-ān), наприклад: **مدیران** [modir-ān] «менеджери».

Ще одним аспектом граматичної адаптації запозичень є їх синтаксис. Синтаксичні запозичення в перській мові відображають використання європейських слів як частин мови, які утворюють нові конструкції. Наприклад:

- Запозичення з французької мови можуть виступати як дієслова з компонентом дієсловом - **کردن** (еквівалент французького -er), наприклад: **تلفن کردن** [telefon kardan] - «телефонувати», **گرامر کردن** [grāmer kardan] - «граматично аналізувати».

- Запозичення з англійської мови можуть виступати як іменники з суфіксом

уфіксом **-ی** (еквівалент англійського **-y**), наприклад: کامپیوتری [kāmpyuteri] - "комп'ютерний", **اقتصادی** [ekvādrōmī] - "економічний".
 Запозичення з французької мови можуть виступати як прикметники з суфіксом **-ی** (еквівалент французького **-ique** та англійського **-ic**), наприклад: مدرنی [moderni] - "модерний", کلاسیکی [klāsiki] - "класичний".

- Запозичення з європейських мов можуть виступати як прислівники з суфіксом **-انه** [āne] - (еквівалент французького **-ment** та англійського **-ly**), наприклад: نرمالانه [normālāne] - "нормально", ایده‌آلانه [ideālāne] - "ідеально".

Граматичні особливості європейських запозичень в перській мові можуть варіюватися в залежності від способу адаптації та контексту використання. Однак, існують деякі загальні тенденції:

1. Число та рід: Запозичені слова зазвичай відповідають правилам перського числа та роду. Наприклад, іменники можуть змінюватися за числами (однина або множина) і за родами (чоловічий, жіночий, середній). Наприклад, слово "ресторан" [restaurant] буде "رستوران" [resturān] в однині і "رستوران‌ها" [resturān-hā] в множині.

2. Відмінювання: Запозичені прикметники та займенники можуть відмінюватися за числами, родами та відмінками. Наприклад, прикметник "синій" (blue) буде "آبی" [ābi] в чоловічому роді, "آبیست" [ābist] в жіночому роді та "آبی‌ها" [ābihā] в множині.

3. Відмінювання дієслів: Дієслова, які були запозичені, можуть адаптуватися до перського системи відмінювання дієслів. Вони можуть змінюватися за особами (1-ша, 2-га, 3-тя особа) та часами (наступний, минулий, майбутній). Наприклад, дієслово "грати" (play) буде "بازی کردن" [bāzi kardan] в перському відмінюванні.

4. Складені речення: Запозичені слова можуть використовуватися в складених реченнях з перськими словами та граматичними конструкціями. При цьому, можуть дотримуватися перській порядку слів та інших правил синтаксису.

Важливо відмітити, що адаптація граматичних особливостей запозичених слів залежить від їхнього вживання в перському мовленні та ступеня їх інтеграції в мовну систему. Тому, можуть бути відмінності у вживанні та адаптації запозичених слів у різних групах носіїв мови.

5. Склеювання слів: У перській мові, як і в багатьох інших іранських мовах, є тенденція склеювати слова, включаючи запозичені. Наприклад, слово "бейсбол" (baseball) складається зі слів "بيس" [beys – база] та "بال" [bāl - м'яч].

6. Вживання прийменників: Запозичені слова можуть потребувати використання перських прийменників для правильного вираження значення. Наприклад, слово "ресторан" (restaurant) може вимагати вживання прийменника "در" [dar – в] перед назвою місця, наприклад, "در رستوران" [dar resturān - у ресторані].

7. Зміна закінчень: Деякі запозичені прикметники та іменники можуть зазнавати зміни закінчень в залежності від роду, числа та відмінка. Наприклад, слово "спортсмен" (sportsman) може мати форму "ورزشکار" [varzeškār] у чоловічому роді однини та "ورزشکاران" [varzeškārān] у множині.

8. Зміна розміщення слів: Запозичені слова можуть потребувати зміни порядку слів, щоб вони відповідали перському синтаксису. Наприклад, фраза "купити онлайн" (buy online) може бути виражена як "خرید آنلاین" [xarid-e ānlāyn] зі зміненим порядком слів.

Важливо розуміти, що у перській мові для заперечення запозичених слів можуть використовуватися перські заперечні частки. Наприклад, фраза "не реальний" (not real) може бути виражена як "غير واقعی" [qeyr-e vāqe'i] з використанням перського заперечення "غير" (qeyr) [3].

Таким чином, європейські запозичення у сучасній перській мові мають різні граматичні особливості, які залежать від ступеня їх адаптації до системи мови-позичальниці. Запозичення можуть утворювати нові слова, змінюватися за граматичними категоріями та входити до речень як члени речення або терміни.

2.3. Семантичні особливості європейських запозичень

Семантичні особливості це досить обширне і актуальне питання, що досліджувалось багатьма науковцями, серед них український філолог О.С. Дьолог. Згідно дослідження європейських запозичень в багатьох мовах, зокрема перській відображають значення та вживання європейських слів у перському контексті. Європейські запозичення в перській мові можна поділити на два типи: адаптовані та неадаптовані.

Адаптовані запозичення – це ті, які пристосувалися до фонетичної, морфологічної та синтаксичної системи перської мови, а також набули нових семантичних відтінків або розширили своє значення. Наприклад:

- Слово **کلاس** [kelās] запозичене з французької мови (classe) і означає «клас», «група», «урок». Але в перській мові воно також може означати «стиль», «манера», «розряд». Наприклад: **کلاس دارد** [kelās dārad] – «має стиль».
- Слово **پارک** [pārk] запозичене з англійської мови (park) і означає «парк», «сквер». Але в перській мові воно також може означати «стоянка», «паркувати». Наприклад: **ماشین را پارک کن** [māšīn rā pārk kon] – «припаркуй машину» [14].

Неадаптовані запозичення – це ті, які зберегли свою первинну форму та значення і використовуються лише в певних сферах або стилях мовлення. Наприклад:

- Слово **بولتن** [buletan] запозичене з французької мови (bulletin) і означає «бюлетень», «оголошення». Воно використовується лише в офіційному стилі або в наукових текстах. Наприклад: **بولتن خبری** [buletan-e xabari] – «новинний бюлетень».
- Слово **کوپن** [kuron] запозичене з французької мови (coupon) і означає «купон», «талон». Воно використовується лише в економічному контексті або в рекламних текстах. Наприклад: **کوپن تخفیف** [kuron-e taxfif] – «купон на знижку» [24–25].

Окрім адаптованих та неадаптованих запозичень, в перській мові також існують інтернаціональні слова, які поширені в багатьох мовах світу. Це зазвичай

слова, що належать до спеціальної термінології різних галузей знань, техніки та міжнародних відносин. Наприклад:

- С

слово کمیته [komite] запозичене з французької мови (comité) і означає «комітет», «орган». Воно є інтернаціональним словом, яке використовується в багатьох мовах світу. Слово پروژه [prože] запозичене з англійської мови (project) і означає «проект», «задум». Воно також є інтернаціональним словом, яке поширене в різних мовах.

Інтернаціональні слова зазвичай не пристосовуються до фонетичної, морфологічної та синтаксичної системи перської мови, а зберігають свою первинну форму та значення. Вони вважаються неадаптованими запозиченнями.

Європейські запозичення в перській мові можуть мати різні семантичні особливості, залежно від контексту використання та способу адаптації. Ось кілька прикладів:

1. *Зміна значення:* Деякі запозичені слова можуть зазнавати зміни значення під впливом перської культури та контексту використання. Наприклад, слово "кафе" (café) в перській мові може мати ширший семантичний спектр, включаючи не тільки кав'ярні, але й місця, де подають чай, закуски та інші напої.

2. *Перенесення значення:* Деякі запозичені слова можуть мати перенесене значення або відображати нові концепти в перській мові. Наприклад, слово "театр" (theatre) в перській мові може охоплювати не тільки театральні вистави, але й інші види вистав, включаючи кіно та телебачення.

3. *Створення нових слів:* Європейські запозичення можуть використовуватися для створення нових слів у перській мові шляхом поєднання з перськими коренями та афіксами. Наприклад, слово "супермаркет" (supermarket) може стати "سوپرمارکت" [supermārket] в перській мові.

4. *Спеціалізоване вживання:* Запозичені слова можуть використовуватися у спеціалізованих галузях, таких як наука, технологія, музика, спорт тощо. В цих контекстах, запозичення можуть мати специфічні семантичні відтінки та використовуватися для позначення конкретних термінів та понять.

Розглянемо кожну групу дещо детальніше.

Релігійні терміни: У перській мові є багато запозичених термінів, пов'язаних з релігійними поняттями, особливо з християнством і ісламом. Наприклад, слово "ангел" (angel) вживається в перській мові для позначення небесних посланців у християнстві та ісламі.

Кулінарні терміни: У перській кухні є запозичені слова, що описують різні види їжі та кулінарні техніки. Наприклад, слово (pizza) "піца" پیتزا [pitzā] вживається для позначення італійської страви з тонкого тіста з різними начинками.

Музичні терміни: Запозичені слова також використовуються для опису музичних термінів та жанрів у перській музиці. Наприклад, слово "рок" (rock) вживається для позначення жанру рок-музики.

Технологічні терміни: У зв'язку з розвитком технологій, в перську мову також увійшли запозичені терміни, пов'язані з комп'ютерами, інтернетом та електронікою. Наприклад, слово "комп'ютер" (computer) вживається для позначення електронного пристрою для обробки інформації. Сюди ж ми можемо віднести такі слова як: پادکست [pādkašt] – подкаст, رادیو [rādio] – радіо, تلویزیون [televiziyun] – телевізія, سرور [server] – сервер тощо.

Медичні терміни: В перській мові є запозичені терміни, пов'язані з медициною та медичними поняттями. Наприклад, слово (vaccine) "вакцина" واکسن [vāksen] вживається для позначення препарату, що стимулює імунну систему проти хвороб.

Під час дослідження в загальному було проаналізовано 200 перських лексичних одиниць, запозичених з європейських мов, які були нами класифіковані за сферами вживання і представлені на діаграмі нижче (див. Рисунок 1).

Найбільшу частку займають слова з рубрики «Інформаційні технології, медіа та мережа «Інтернет»» – 20%. Це новітні слова що приніс з собою науково-технічний розвиток та глобалізація. 15% складає лексика, що відноситься до кулінарії, 14% – до моди, 7% – музичні терміни, 7% – культурні запозичення, 6%

– спортивна термінологія, стільки ж запозичуються з економіки та фінансів, трохи менше 5% – медицина, транспорт і інженерія, географія тощо.

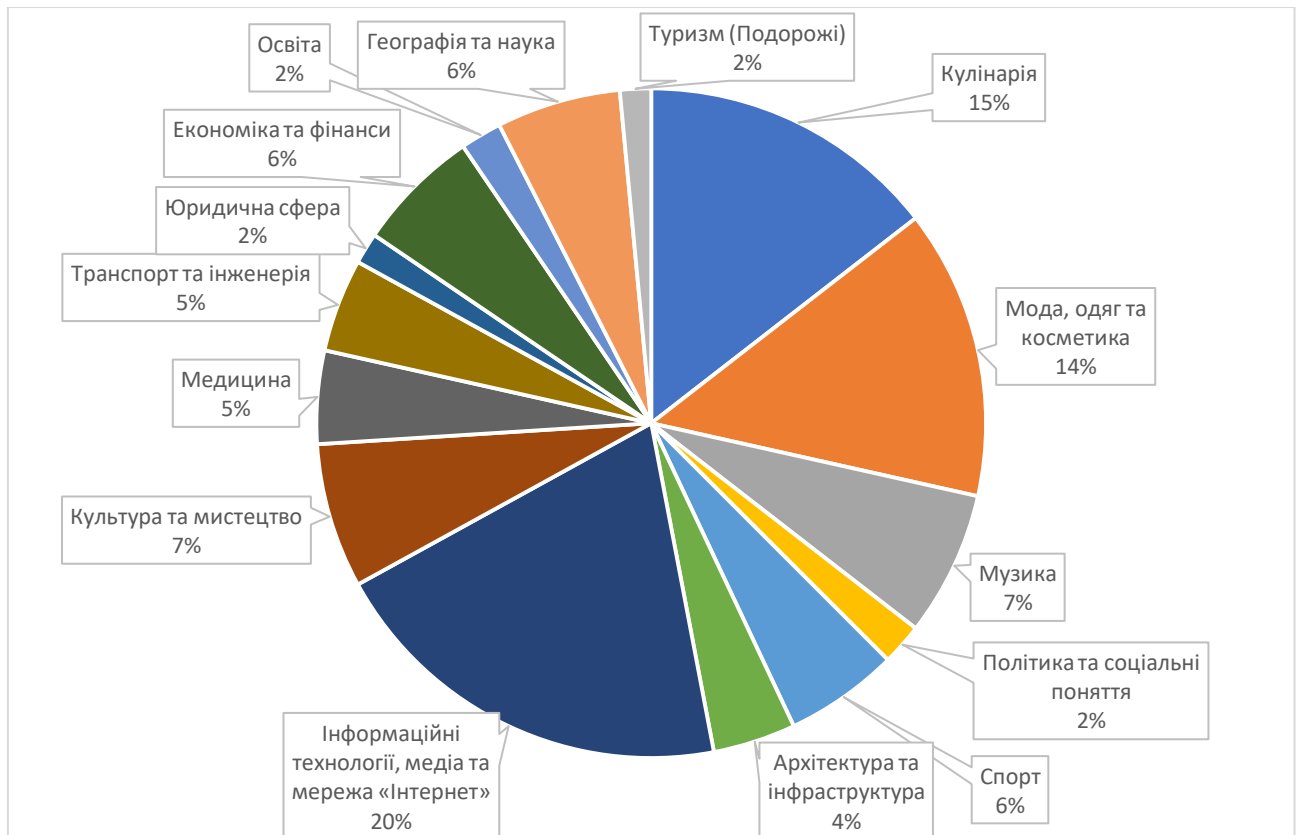

Рис. 1 Класифікація європейських запозичень у перській мові за сферами вживання

Цей графік свідчить, що найбільш часто запозичуються європейські слова із сфер «ІТ, медіа та мережа «Інтернет»», «кулінарія» та «мода». Це пов'язано з розвитком технологій, виникненням неологізмів саме в цій сфері і розповсюдження їх по іншим мовам світу.

2.4. Типологічна класифікація європейських запозичень за різними ознаками

Європейські запозичення в перській мові можна класифікувати за різними ознаками. Згідно досліджень П.Н. Дундїй такими можуть бути:

- Походження: запозичення можуть бути з французької, англійської, німецької, італійської та інших європейських мов.
- Час: запозичення можуть бути старими (здійсненими до ХХ ст.) або новими (здійсненими в ХХ–ХХІ ст.).

- Терміни з релігійної сфери: запозичення, пов'язані з християнством, ісламом та іншими релігіями.

- Кулінарні терміни: запозичення, пов'язані з стравами, напоями та кулінарними техніками.

- Музичні терміни: запозичення, що описують музичні жанри, інструменти та термінологію.

- Технологічні терміни: запозичення, пов'язані з комп'ютерами, програмуванням, інтернетом та електронікою.

- Наукові терміни: запозичення, що вживаються у наукових галузях, таких як фізика, хімія, біологія тощо.

- Медичні терміни: запозичення, пов'язані з медициною, лікарськими препаратами та медичними поняттями.

2. Граматична класифікація:

- Іменники: запозичені слова, що використовуються для позначення людей, місць, предметів та ідей.

- Дієслова: запозичені слова, що вживаються для вираження дії, стану або процесу.

- Прикметники: запозичені слова, що описують властивості предметів, людей або явищ.

- Прислівники: запозичені слова, що вживаються для вираження способу, міри, часу або місця.

- Прийменники: запозичені слова, що використовуються для вираження відношень між словами в реченні.

- Займенники: запозичені слова, що використовуються для позначення особи, речей або відносин.

3. Фонологічна класифікація:

- Запозичення зі збереженням оригінального звуку: слова, що вимовляються у перській мові так само, як у європейській мові.

- Запозичення з адаптацією звуку: слова, у яких звуки адаптовані до перської фонетичної системи.

- Запозичення зі зміною написання: слова, у яких написання звука змінено для відповідності перським правилам правопису.

4. Ступінь асиміляції:

- Повна асиміляція: слова, які повністю вписалися в перську мову і адаптувалися до перських фонетичних та граматичних правил.

- Часткова асиміляція: слова, які зберігли деякі ознаки своєї оригінальної мови, але відповідають перським нормам.

- Мінімальна асиміляція: слова, які лише мінімально змінилися у процесі вживання в перській мові, зберігаючи більшість оригінальних ознак.

5. Час запозичення:

- Ранні запозичення: слова, які були запозичені в перську мову у відносно ранній період історії, наприклад, за часів перської династії Ахеменідів або пізнішого ісламського періоду.

- Сучасні запозичення: слова, які були запозичені в перську мову в більш пізні періоди, такі як колоніальна епоха, модернізація чи глобалізація.

6. Сфери вживання:

- Соціальна сфера: слова, пов'язані з політикою, правом, соціальними інституціями та суспільством.

- Економічна сфера: слова, що вживаються в економічному контексті, такі як торгівля, фінанси, бізнес та підприємництво.

- Наукова сфера: слова, які використовуються в наукових дисциплінах, таких як фізика, хімія, медицина тощо.

- Технологічна сфера: слова, пов'язані з інформаційними технологіями, комп'ютерами, мобільним пристроями та програмним забезпеченням.

7. Культурний контекст:

- Літературні запозичення: слова, які використовуються в літературній мові, в тому числі в поезії, прозі та драматургії.

- Мистецькі запозичення: слова, пов'язані з мистецтвом, таким як живопис, скульптура, музика, театр та кіно.

- Модні та косметичні запозичення: слова, які використовуються в сфері моди, косметики, парфумерії та стилю.

- Спортивні запозичення: слова, пов'язані зі спортом та фізичною активністю, такі як назви спортивних дисциплін, терміни з фітнесу та здорового способу життя.

8. Країна-джерело запозичень:

- Англійські запозичення: слова, запозичені з англійської мови, яка має великий вплив у сучасному світі.

- Французькі запозичення: слова, запозичені з французької мови, особливо у сферах моди, кулінарії та мистецтва.

- Німецькі запозичення: слова, запозичені з німецької мови, особливо у технічних та наукових галузях.

9. Соціолінгвістичний контекст:

- Формальні запозичення: слова, що використовуються у формальних ситуаціях, таких як наукові праці, офіційні документи та академічна мова.

- Інформальні запозичення: слова, що вживаються у неформальних ситуаціях, в розмовній мові, мас-медіа та інтернеті.

- Арготичні запозичення: слова, які використовуються у певних соціальних групах або прошарках населення, наприклад, у молодіжному арготі чи професійних спільнотах.

10. Лексична класифікація:

- Слова загального вжитку: слова, які використовуються в загальній мовній практиці без специфічного обмеження в сфері або тематиці.

- Спеціалізовані слова: слова, які використовуються в конкретних сферах або професіях, таких як медицина, право, технології тощо.

11. Семантична класифікація:

- Запозичення з однаковим значенням: слова, які мають той самий семантичний відтінок як в європейській мові, звичайно зберігають своє значення в перській мові.

- Змінені значення: слова, які зазнали семантичних змін у процесі запозичення та вживання в перській мові.

12. Морфологічна класифікація:

- Незмінні запозичення: слова, які не підлягають морфологічним змінам і вживаються без зміни форми.

- Запозичення з морфологічною адаптацією: слова, які піддаються морфологічним змінам у відповідності до перської морфологічної системи.

Загалом під час дослідження було проаналізовано 200 перських лексичних одиниць, запозичених з європейських мов, які були нами розподілені за мовами походження і представлені на діаграмі нижче (див. Рисунок 2).

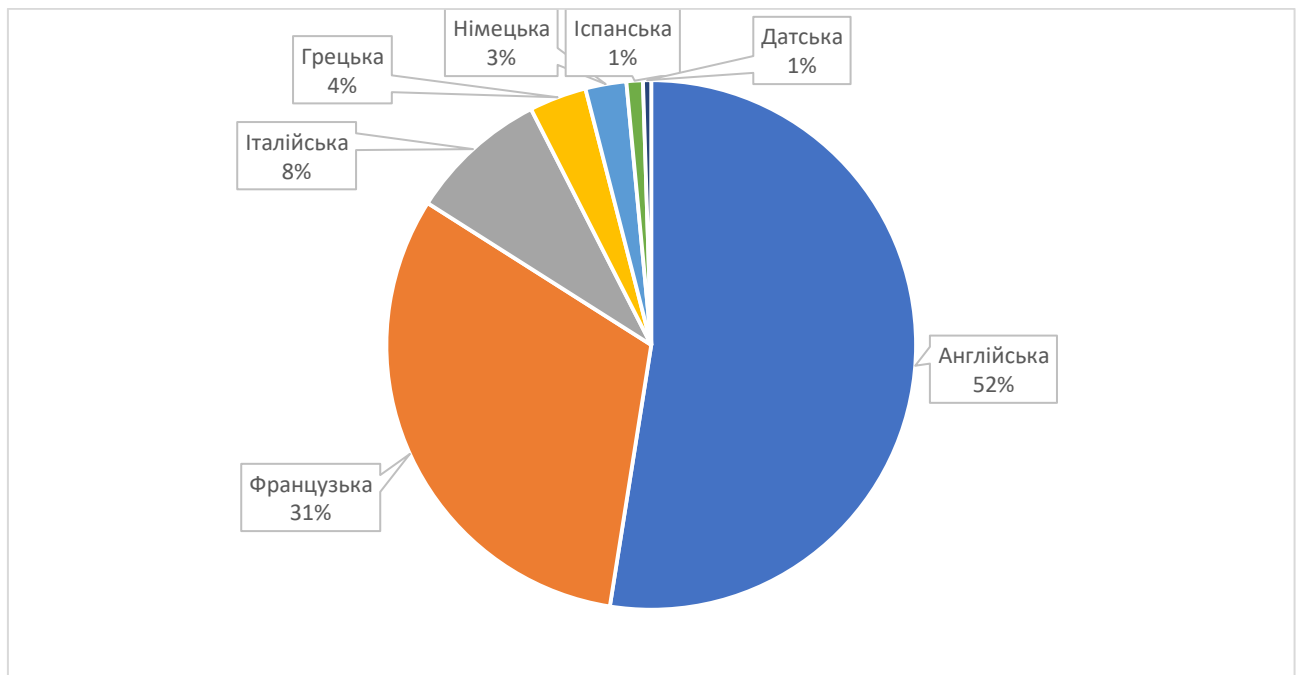

Рис. 2 Розподіл європейських запозичень у перській мові за мовами

Виявлено, що найбільше і найчастіше запозичуються слова з англійської мови – 105 слів (52%), французької – 63 слова (31%) та італійської – 17 слів (8%). Значно рідше зустрічаються запозичення з грецької – 4%, німецької – 3%, іспанської – 1,5% та датської мов – 0,5%, зазвичай це топографічні запозичення, назви національних страв тощо. Такий результат підтверджує те, що найбільш часто запозичуються слова з ІТ технологій, інтернету й його сленгу. Як нам всім добре відомо, слова що там виникають, неологізми, у 90% випадків мають

підґрунтя англійської мови, а їх адаптація в приймаючі мови йде саме з неї, що досить чітко ми бачимо з наведеного вище рисунку.

2.5. Порівняльний аналіз європейських запозичень з власними словами перської мови за частотою та функціями вживання

Порівняльний аналіз європейських запозичень з власними словами перської мови за частотою та функціями вживання може допомогти виявити різницю в уживанні та ролі цих слів у перській мові. Найбільш повні та комплексні дослідження у цьому напрямку було здійснено О.М. Сухоруковим [9], згідно яких виділяємо такі:

1. Частота вживання:

- Частотність європейських запозичень: Вивчення частоти вживання європейських запозичень в порівнянні з власними словами може показати, наскільки часто ці слова вживаються в повсякденній мові та текстах різних жанрів.

- Частотність власних слів: Аналогічно, можна проаналізувати частоту вживання власних слів перської мови для порівняння з європейськими запозиченнями.

2. Функції вживання:

- Сфери вживання: Розглядання, в яких сферах вживаються європейські запозичення та власні слова, може дати уявлення про їх функціональне значення в перській мові. Наприклад, чи вживаються запозичення частіше в технічних та наукових контекстах, а власні слова — в культурних або історичних описах.

- Стиль та реєстри: Дослідження, в яких стилях та реєстрах мови вживаються європейські запозичення та власні слова, може допомогти з'ясувати їхню роль в писемній та усній мові.

3. Семантичні відтінки:

- Значення та конотації: Порівняння значень та конотацій європейських запозичень та власних слів може показати, які відтінки та асоціації вони несуть

у перській мові. Це може бути пов'язано з культурними, історичними або соціокультурними факторами.

4. Рівні мови:

- Словники та термінологія: Аналіз словників та термінології може показати, які європейські запозичення використовуються у спеціалізованих галузях, таких як наука, медицина, технології та інші.

- Стилiстична палiтра: Вивчення вживання європейських запозичень та власних слів в різних стилях мови, таких як офіційний стиль, науковий стиль, художній стиль, може розкрити їх функції та значення на різних рівнях мови.

5. Контекстуальні особливості:

- Колокації та фразеологізми: Дослідження колокацій та фразеологізмів, в яких вживаються європейські запозичення та власні слова, може показати їхню особливу роль та значення у певних контекстах.

- Контекстуальні асоціації: Вивчення контекстуальних асоціацій запозичень та власних слів може дати уявлення про їхню емоційну, культурну та соціальну конотацію.

6. Варіативність:

- Регіональна варіативність: Дослідження вживання європейських запозичень та власних слів у різних регіонах перськомовного світу може виявити регіональні особливості та варіації.

- Соціальна варіативність: Аналіз вживання запозичень та власних слів у різних соціальних групах може розкрити їхню роль у різних соціальних контекстах та комунікації.

7. Етимологія:

- Походження слів: Дослідження етимології європейських запозичень та власних слів може розкрити їхнє походження та шляхи проникнення до перської мови. Це може вказати на історичні, культурні та соціальні зв'язки між перською мовою та європейськими мовами.

8. Лексична адаптація:

- Фонетичні зміни: Аналіз фонетичних змін, якими пройшли європейські запозичення при їхній адаптації до перської мови, може показати, як вони були впроваджені та інтегровані в мову.

- Семантичні зміни: Вивчення семантичних змін, якими зазнали європейські запозичення, може допомогти зрозуміти, як їхнє значення змінилося під впливом перської мови та культури.

9. Синтаксична і граматична адаптація:

- Граматичні зміни: Аналіз граматичних змін, які відбулися при вживанні європейських запозичень, може розкрити, як вони були відповідно адаптовані до перської мовної системи та граматичних правил.

- Фразова структура: Дослідження вживання запозичень та власних слів у фразових структурах може виявити, як вони взаємодіють з рештою мови та як впливають на синтаксичну структуру речень.

10. Контекст мовлення:

- Сфери вживання: Вивчення того, в яких сферах життя (наприклад, політика, медіа, технології, культура) вживаються європейські запозичення та власні слова, може дати уявлення про їхню функцію та розповсюдження у певних контекстах мовлення.

- Функції вживання: Аналіз того, які функції виконують європейські запозичення та власні слова (наприклад, назви понять, технічні терміни, сленгові вислови), може розкрити їхню роль у комунікації та спілкуванні.

11. Ступінь асиміляції:

- Глибина адаптації: Дослідження того, наскільки європейські запозичення асимілюються в перську мову (наприклад, застосування морфологічних змін, зміна фонетичної структури), може показати ступінь їхньої інтеграції у мову.

- Вживання в оригінальній формі: Аналіз вживання запозичень у вигляді оригінальних слів без змін може вказати на те, що вони зберігають свою форму та функцію в оригінальному контексті.

12. Ступінь поширення:

- Географічний розподіл: Вивчення того, де і як широко вживаються європейські запозичення та власні слова у різних регіонах перськомовного світу, може розкрити різниці в їхньому поширенні та популярності.

- Соціолінгвістичний аспект: Аналіз вживання запозичень у різних соціальних групах та прошарках населення може показати, як вони відображають соціальну ієрархію та статус мови.

2.6. Основні причини та наслідки запозичення з європейських мов для перської мови та культури

Основні причини запозичення з європейських мов у перську мову та культуру можуть бути різноманітні, і вони часто взаємопов'язані. Деякі з них включають:

1. Культурний та політичний вплив: Запозичення з європейських мов часто відбувається внаслідок культурного та політичного впливу. Наприклад, колоніальні та імперські періоди, контакти з європейськими державами, політичні зміни та модернізація можуть сприяти поширенню європейських слів і концепцій у перській мові та культурі.

2. Науковий та технологічний прогрес: Розвиток науки, технологій, медицини та інших сфер може спонукати до запозичення технічних термінів та нових понять з європейських мов. Це допомагає перській мові виражати нові ідеї та концепції, а також сприяє взаєморозумінню з міжнародним співтовариством.

3. Культурний обмін та глобалізація: Зростання культурного обміну, міграції, туризму та міжнародної співпраці сприяє взаємовпливу між різними культурами та мовами. Це може призводити до запозичення слів, фраз та концепцій з європейських мов, які відображають нові ідеї, тенденції та цінності.

4. Соціальна престижність: Деякі запозичення з європейських мов можуть бути пов'язані зі соціальною престижністю та модою. Використання слів із запозичених мов може стати ознакою освіченості, модерності або статусу у суспільстві.

Наслідки запозичення з європейських мов для перської мови та культури також можуть бути різноманітні:

1. Розширення лексичного запасу: Запозичення з європейських мов поповнює лексичний запас перської мови, дозволяючи виражати нові поняття та ідеї, особливо у сферах науки, технологій, мистецтва, спорту та політики.

2. Зміни в граматиці та морфології: Деякі запозичення можуть вплинути на граматику та морфологію перської мови, зокрема на утворення нових слів, зміну закінчень або введення нових морфологічних форм.

3. Вплив на вимову: Запозичення з європейських мов може вплинути на фонетику та вимову перської мови, оскільки деякі звуки та звукові комбінації можуть бути незвичними для перської фонетичної системи.

4. Культурний вплив: Запозичення з європейських мов може впливати на культуру та спосіб сприйняття світу в перськомовній спільноті, вносячи нові ідеї, цінності та погляди.

5. Ризик зміни аутентичності: Запозичення з інших мов може стати причиною зміни аутентичності перської мови та культури, оскільки можуть виникати спірні погляди на те, наскільки вони відповідають національному та культурному ідентитету.

У кінцевому підсумку, запозичення з європейських мов може бути як позитивним, розширюючи можливості та виразність перської мови, так і викликати дискусії про збереження аутентичності та ідентичності перської мови та культури.

6. Культурний обмін і розуміння: Запозичення з європейських мов допомагає зміцнити культурний обмін та взаєморозуміння між перською культурою та європейськими культурами. Це сприяє зближенню людей, обміну ідеями та відкриттю нових перспектив.

7. Вплив на літературу та мистецтво: Запозичення з європейських мов може вплинути на літературу та мистецтво перської культури, вносячи нові стилі, жанри, теми та підходи. Це може збагатити творчість та сприяти розвитку перської літератури та мистецтва.

8. Політичні наслідки: Запозичення з європейських мов може мати політичні наслідки, оскільки воно може бути сприйняте як вияв сили та впливу з боку європейських країн. Це може викликати дебати щодо збереження культурної незалежності та самобутності перської мови та культури.

9. Розширення комунікативних можливостей: Запозичення з європейських мов дозволяє перськомовним людям більш ефективно спілкуватися з людьми, які володіють цими мовами. Воно сприяє підвищенню міжнародного спілкування, туризму, бізнесу та науково-дослідницькій співпраці.

10. Еволюція мови: Запозичення з європейських мов може впливати на еволюцію перської мови, сприяючи розвитку нових лексичних, граматичних та фонетичних особливостей. Це може змінювати структуру та функції мови відповідно до нових потреб та впливів [11].

Європейські запозичення в перській мові також створюють деякі проблеми, такі як:

- Втрата національної ідентичності: запозичення можуть призвести до забуття або витіснення рідних слів, які несуть культурну та історичну інформацію. Наприклад: ماه [māh] - “місяць” і لون [lun] з французької мови (lune) - “місяць”.
- Порушення норм мови: запозичення можуть порушувати фонетичні, морфологічні та синтаксичні правила рідної мови. Наприклад: کارت [kārt] з французької мови (carte) - “карта”, “картка” не відмінюється за числом і родом.
- Сприйняття запозичень як іноземних: запозичення можуть бути сприйняті, як чужерідні елементи, які не вписуються в загальний стиль мовлення. Наприклад: كافه [kāfe] з французької мови (café) - “кафе”, “кав’ярня” може звучати незвично або нав’язливо для деяких носіїв перської мови.

Висновки до другого розділу

У цьому розділі було досліджено фонетичні, граматичні, семантичні та типологічні особливості європейських запозичень в перській мові, також було порівняно європейські запозичення з власними словами перської мови за

частотою та функціями вживання. Було виявлено, що перська мова має багато слів, запозичених з різних європейських мов, особливо з арабської, турецької, французької та англійської. Ці слова належать до різних лексичних доменів, таких як торгівля, політика, наука, культура тощо.

Європейські запозичення в перській мові показують різну ступінь адаптації до фонетичної, граматичної та семантичної системи перської мови. Деякі слова зберегли свою оригінальну форму та значення, а інші зазнали змін або розвитку.

Європейські запозичення також можуть бути класифіковані за різними ознаками, такими як час запозичення, джерело запозичення, спосіб запозичення тощо. Порівняльний аналіз європейських запозичень з власними словами перської мови показав, що європейські слова часто використовуються для позначення нових понять або для стилістичного розмаїття. Однак власні слова перської мови все ще домінують у загальному лексиконі та у повсякденному спілкуванні.

Основними причинами та наслідками запозичення з європейських мов для перської мови та культури є історичний контакт, культурний обмін, соціальний престиж та мовна інновація.

Запозичення з європейських мов вплинули на граматичну структуру перської мови на різних рівнях на фонетичному рівні запозичення призвели до появи нових звуків у перській мові, які не мають аналогів в арабському письмі. На морфологічному рівні запозичення призвели до появи нових словотворчих моделей у перській мові, які базуються на європейських префіксах та суфіксах. На синтаксичному рівні запозичення призвели до появи нових конструкцій у перській мові, які використовують європейські слова як частини мови. На лексичному рівні запозичення призвели до появи нових слів у перській мові, які позначають нові предмети, поняття та явища, пов'язані з європейською культурою, наукою та технологіями.

Запозичення з європейських мов збагатили перську мову новими словами та значеннями, але також створили певну конкуренцію та вплив на власну лексику перської мови.

У представлених діаграмах класифікації європеїзмів у перській мові за сферами вживання та розподілу за мовами, з яких запозичені, видно, що найбільше європейських запозичень із розглянутих 200 в перській мові знаходять у сфері ІТ та новітніх технологій, близько 20% від досліджуваних слів, що походять з усієї відомої англійської мови – 52%. Виявлено, що найбільше і найчастіше запозичуються слова з англійської мови – 105 слів (52%), французької – 63 слова (31%) та італійської – 17 слів (8%). Значно рідше зустрічаються запозичення з грецької – 4%, німецької – 3%, іспанської – 1,5% та датської мов – 0,5%, зазвичай це топографічні запозичення, назви національних страв тощо. Загалом запозичення в перську мову викликані не менш важливим технологічним розвитком і глобалізацією світу. 15% всіх лексичних одиниць були пов'язані з кулінарією, 14% – пов'язані з модою, 7% – музичні терміни, 7% – культурні запозичення, 6% – спортивні терміни, стільки ж – запозичення з економіки та фінансів, трохи менше 5% – медицина, транспорт та інженерія, географія та ін.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало підстави зробити такі висновки:

Запозичення — це перенесення елементів з однієї мови в іншу внаслідок взаємодії цих мов. Вони характеризують увесь період історичного розвитку мови.

Крім того, мовленнєве спілкування в кіберпросторі має свої особливості та потребує вміння адаптуватися до різних випадків та аудиторії, дотримуватись правил етикету та безпеки, розумно та творчо використовувати ресурси та можливості мережі. Досліджено його характеристики, переваги та недоліки.

Важливою частиною також є аналіз критеріїв і процесу адаптації запозичених слів у приймаючих мов, таких як перська. Адаптація запозичень — складне багатогранне явище, що завжди потребує глибокого аналізу. Цей процес залежить від багатьох факторів, які визначають ступінь включення запозичених слів у мову, таких як: типологічна спорідненість мови; час і обставини запозичення; ступінь попиту на нові лексичні одиниці; ставлення носіїв мови до запозичень, роль і функції запозичень, особливості передачі звуку та графічного зображення запозиченого.

Також встановлено, що запозичення виконує функцію не лише поповнення словникового запасу, а й є комунікативного засобу, який дозволяє передати різноманітну інформацію. Запозичення є невід'ємною частиною мовної системи та голосового спілкування перської частини інтернет-простору.

Фонетичні особливості європейських запозичень у перській мові залежать від каналу запозичення (усного чи письмового), часу запозичення (раннього чи пізнього), ступеня адаптації (повної чи часткової) та сфери вживання (загальної чи спеціальної). Крім того, європейські запозичення у перській мові показують роль мовних контактів у розвитку мови та її адаптації до нових реалій.

Перська мова має багатий лексикон, який складається з іранських, арабських, тюркських, французьких та англійських слів. Європейські запозичення у перській мові займають значне місце у загальному та спеціальному лексиконі. Загалом, можна виділити такі граматичні особливості, як збереження або зміна граматичної категорії, форми, функції слова при запозиченні тощо.

Семантичні особливості європейських запозичень у перській мові відіграють не менш важливу роль. Семантичний аналіз цих запозичень дозволяє виявити закономірності та особливості їх інтеграції у перську семантичну систему перської мови.

Типологічна класифікація європейських запозичень за різними ознаками дозволяє виділити їх за походженням, часом запозичення, ступенем вживання та адаптації в приймаючій мові, за стильовим значенням тощо. Вона дозволяє виявити закономірності та особливості їх функціонування у сучасному перському лексиконі.

Порівняльний аналіз європейських запозичень з власними словами перської мови за частотою та функціями вживання показав роль мовних контактів у розвитку мови та її адаптації до нових реалій. Аналіз також дозволив виявити закономірності та особливості інтеграції європейських запозичень у перську лексичну систему. Проведений аналіз показав, що європейські запозичення в перськомовному сегменті інтернет-простору є особливо актуальною темою для лінгвістичного дослідження, оскільки вони свідчать про динамічний характер перської мови, її здатність до адаптації до нових умов спілкування та потреб сучасного суспільства в умовах глобалізаційних процесів та інтернаціоналізації культур світу.

Згідно проведеного аналізу 200 перських лексичних одиниць, які запозичені з європейських мов, видно, що найбільше і найчастіше запозичуються слова з англійської мови – 52%, французької – 31% та італійської – 8%. Значно рідше зустрічаються запозичення з грецької – 4%, німецької – 3%, іспанської – 1,5% та датської мов – 0,5%. Загалом запозичення в перську мову викликані не менш важливим технологічним розвитком і глобалізацією світу. 15% всіх лексичних одиниць були пов'язані з кулінарією, 14% – пов'язані з модою, 7% – музичні терміни, 7% – культурні запозичення, 6% – спортивні терміни, стільки ж – запозичення з економіки та фінансів, трохи менше 5% – медицина, транспорт і інженерія, географія та ін.

Європейські запозичення не лише збагачують лексикон перської мови, але й впливають на її фонетичну, граматичну та семантичну структуру, а також на мовленнєве поведінку його носіїв. Запозичення з європейських мов також виявляють ступінь контакту перської мови та культури з іншими мовами та культурами, а також ставлення перськомовних користувачів інтернету до цих контактів.

Також необхідно враховувати, що інтернет-простір є дуже швидкозмінною та різноманітною сферою комунікації, яка постійно генерує новий мовний матеріал. Задля цього було здійснено емпіричний аналіз фонетичних, граматичних, семантичних особливостей європейських запозичень в перській мові, їх типологічної класифікації за різними ознаками.

Всі дані свідчать про те, що європейські запозичення є значущим явищем у перськомовному сегменті інтернет-простору, яке виявляється на всіх рівнях мовної системи. Європейські запозичення збагачують лексикон перської мови новими поняттями та значеннями, а також сприяють розвитку мовленнєвої креативності та комунікативної ефективності. Однак європейські запозичення також ставлять певні виклики для перської мови та культури, так як можуть призводити до заміщення власних слів, порушення норм фонетики та граматики, а також до втрати лексико-культурної ідентичності, особливо у сферах ІТ технологій, медіа, моди, кулінарії тощо.

Таким чином ми бачимо, що перська мова активно адаптується до нових умов спілкування за рахунок запозичення слів з інших мов, зокрема з європейських.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська О. В. Запозичення як засіб розвитку сучасної української мови. *Лінгвостилістичні студії : зб. наук. праць*. Суми : СумДУ, 2011. С. 5–10.
2. Дьолог О. М. Європейські мовні запозичення в перському дискурсі. *Науковий часопис НПУ імені Гоголя : серія «Філологічні науки»*. Ніжин: 2017.
3. Європейські мовні запозичення в українському медичному дискурсі. *Науковий часопис НПУ імені Миколи Гоголя : серія «Філологічні науки»*. Ніжин 2017. с. 17-20
4. Захист персональних даних в Інтернеті в країнах Європейського союзу. Київ : Видавництво Ради Європи, 2013. 128 с.
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : Либідь, 2000. 320 с.
6. Курбан О. В. Загальна характеристика сучасного інтернет-простору в контексті використання соціальних онлайн-мереж. *Поліграфія і видавнича справа*. 2017. № 1 (71). С. 5–10.
7. Левицька Т. В. Запозичення як засіб поповнення лексичного складу сучасної української мови. *Науковий вісник Херсонського державного університету : серія «Лінгвістика»*. Херсон: 2016. Вип. 20. С. 110–113.
8. Лотте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов. Москва : Наука, 1982. 146 с.
9. Передумови актуалізації запозичень у сучасній перській мові. *Науковий часопис НПУ імені Миколи Гоголя : серія № 9 «Сучасні тенденції розвитку мов»*. Ніжин: 2020. С. 78-80
10. Бенедек В., Кеттеман М. Свобода вираження поглядів та Інтернет / пер. з англ. Олександра Курбана. Київ : Видавництво Ради Європи, 2013. 128 с.
11. Ставицька С. О. Особливості спілкування підлітків в інтернет-просторі. *КНЕУ імени Вадима Гетьмана: науковий журнал «Молодий вчений»*. К.: 2019.
12. Телешун Катерина Олександрівна Європеїзми у складі турецької фахової мови торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету : серія «Лінгвістика»*. Херсон: 2017. Випуск 25. С. 145–148.

13. Ференчак І. М. Запозичення як засоби поповнення лексичного складу сучасної української мови. *Науковий часопис НПУ імені Миколи Гоголя : серія «Філологічні науки»*. Ніжин: 2018. С.7-10
14. Харченко О. А. Феномен запозичень у сучасному мовленні. *Науковий вісник СНАУ : серія «Філологія»*. Суми: 2016. № 9 (273). С. 67–70.
15. Alptekin C., Alptekin M. Hidden curriculum: An analysis of cultural content of the ELT textbooks in inner, outer, and expanding circle countries URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2016.1212455>
16. Burrows H. *The Influence of Other Languages on English*. Cambridge English. 2021.
17. Ghorbanpour A., Sadat-Tehrani M., Rasekh-Mahand M., Dabir-Moghaddam M., Samvelian P., Ghomeshi J., Paul D., Karimi F., Bögel T., Müller S., Haig G., Stilo D., Windfuhr G., Perry J. *The cartography of the left periphery in Persian* URL: http://roa.rutgers.edu/content/article/files/1798_amir_ghorbanpour_1.pdf
18. Gohar S., Nancekivell D. *Yallā Part Two: An Intermediate Textbook of Modern Standard Arabic*. Cambridge University Press. 2023. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/yalla-part-two/8C0E1F9A2B6E9D0B6C9F4C3A5F8B9C8D>
19. Grant A. P. *Lexical Borrowing*. *The Oxford Handbook of the Word*. 2014.
20. Halytska O. *Europeanisms of modern multilingual multi-genre media-discourse (to the course “Linguistics”)*. URL: <https://cutt.ly/QwqfA8qE>
21. Judt T., Snyder T. *Europeanism: A Historical View*. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/contemporary-european-history/article/europeanism-a-historical>
22. Kaye A. S. *Persian Loan Words in English*. *English Today*. 2004. Vol. 20, Issue 4. P. 20–24. URL: <http://surl.li/hfzbd>
23. *List of English words of Persian origin*. URL: <http://surl.li/hfzax>
24. *List of French loanwords in Persian*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_French_loanwords_in_Persian
25. *Lists of English words by country or language of origin*. URL: <http://surl.li/hfzab>

26. Payind A., McClimans M. Keys to Understanding the Middle East Open Textbook Library. 2017. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/569>
27. Persian Loan Words in English. Bespeaking. URL: <https://www.bespeaking.com/persian-loan-words-english/>
28. Persian Textbooks & Phrasebooks for Beginners. URL: <http://surl.li/hfzai>
29. Persian vocabulary. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Persian_vocabulary
30. Piirainen E. Europeanism, internationalism or something else? Proposal for a cross-linguistic and cross-cultural research project on widespread idioms in Europe and beyond ResearchGate. URL: <http://surl.li/hipyw>
31. Sedighi A. Persian in use: An Elementary Textbook of Language and Culture Project MUSE. 2015. URL: <https://muse.jhu.edu/book/46336>
32. SOGDIAN LANGUAGE ii. Loanwords in Persian. Encyclopaedia Iranica. URL: <https://www.iranicaonline.org/articles/sodgian-language-i-loanwords>

ДОДАТКИ

Європейські запозичення в перській мові

(класифікація за сферою вживання)

Слово	Транскрипція	Аналог українською	Мова запозичення
<i>Кулінарія</i>			
دسر	deser	десерт	Французька
چیز	čiz	сир	Французька
شکلات	šokolāt	шоколад	Французька
اسپاگتی	espāgeti	спагеті	Італійська
ساندویچ	sāndvič	сендвіч	Англійська
پیتزا	pitzā	піца	Італійська
کافه	kāfe	кафе	Французька
ریزوتو	rizoto	ризотто	Італійська
تورت	tort	торт	Німецька
گریل	gril	гриль	Англійська
چیزبرگر	čizbarger	чізбургер	Англійська
ماکارونی	mākāroni	макарони	Італійська
پیتزابازی	pitzābāzi	піцерія	Італійська
سوشی	suši	суші	Японська
بیسکویت	biskvit	печиво	Англійська
پاستا	pāstā	паста	Італійська
کریم	karim	вершковий крем	Французька
شکلات	šokolāt	шоколад	Англійська
کلوچه	koluče	кекс	Англійська
کاپوچینو	kāpučino	капучино	Італійська
بیسکویت	biskvit	бісквіт	Французька
کیک	keyk	кекс	Німецька
کولا	kolā	кола	Англійська
کافه	kāfe	кав'ярня	Французька
کرواسان	kroāsān	круасан	Французька
کارامل	kārāmel	карамель	Французька
پانلا	pāylā	паелля	Іспанська
خاویار	xāvyār	ікра	Італійська
اسپرسو	espresso	еспресо	Англійська
<i>Мода, одяг та косметика</i>			
پلی	pele	плісерований	Французька
کوتاه	kutāh	короткий	Англійська

شو	šow	шоу	Англійська
بلوز	boluz	блузка	Французька
شورت	šort	шорти	Англійська
مدلینگ	modeling	моделювання	Англійська
سوئیشرت	suitšert	светр	Англійська
کیف	kif	сумка	Французька
کاپشن	kāpšen	куртка	Англійська
دیزل	dizel	джинси	Англійська
تیشرت	tišert	футболка	Англійська
فشن	fešn	мода	Англійська
استایل	estāyl	стиль	Англійська
دیزاینر	dizāyner	дизайнер	Англійська
پانچو	pānčo	пончо	Іспанська
مانتو	mānto	пальто	Французька
کیپا	kipā	кепка	Англійська
کت	kot	піджак, жакет	Французька
شلوار	šalvār	штани	Французька
شابون	šābun	мило	Французька
کلاه	kolāh	капелюх	Англійська
دامن	dāman	спідниця	Французька
لاک	lāk	лак для нігтів	Французька
پرفیوم	perfyum	парфум	Французька
لباس	lebās	одяг	Англійська
مانیکور	mānikur	манікюр	Англійська
مخمل	maxmal	бархат	Іспанська
گردنبند	gerdaneband	намисто	Італійська
Політика та соціальні поняття			
پارلمان	pārlamān	парламент	Французька
انتخابات	entexābāt	вибори	Французька
دموکراسی	demokrāsi	демократія	Грецька
ریاست جمهوری	riyāsat-e jomhuri	президентство	Французька
Музика			
سیمفونی	simfoni	симфонія	Французька
آکوردئون	ākordi'on	акордеон	Французька
والس	vāls	вальс	Французька
اپرا	operā	опера	Італійська
راک	rāk	рок	Англійська

جاز	jāz	джаз	Англійська
پاپ	pāp	поп	Англійська
سكسوفون	saksofon	саксофон	Французька
ويولن	violon	скрипка	Італійська
كونسرت	konsert	концерт	Французька
اوركستر	orkester	оркестр	Грецька
پيانو	pi(y)āno	піаніно	Італійська
گيتار	gitār	гітара	Італійська
كونترباس	kuntrebās	контрабас	Французька
Спорт			
هاندبال	handbāl	гандбол	Німецька
بيسبال	beysbāl	бейсбол	Англійська
واليبال	vālibāl	волейбол	Англійська
بوکس	boks	бокс	Англійська
فوتبال	futbāl	футбол	Англійська
بسکتبال	basketbāl	баскетбол	Англійська
بيليارد	bilyārd	більярд	Французька
تنيس	tenis	теніс	Англійська
هاکي	hāki	хокей	Англійська
تنيس روى ميز	tenis rū-ye miz	настільний теніс	Англійська
اسکي	eski	лижі	Англійська
Архітектура та інфраструктура			
اتوستراد	otostarād	автострада	Італійська
تونل	tunel	тунель	Французька
پارکينگ	pārking	парковка	Французька
آپارتمان	āpārtamān	апартаменти	Французька
ويلا	vilā	вілла	Італійська
بانک	bānk	банк	Англійська
بنا	banā	будівля	Французька
کاخ	kāx	палац	Французька
Інформаційні технології, медіа та мережа «Інтернет»			
راديو آنلاين	rādio ānlāin	онлайн-радіо	Англійська
فيلم	film	фільм	Англійська
دوربين	durbīn	камера	Французька
سينما	sinemā	кінотеатр	Французька
تلویزيون اينترنتی	televizyun interneti	інтернет-телевізія	Англійська

پادکست	pādkast	подкаст	Англійська
راديو	rādyo	радіо	Англійська
تلویزیون	televizyun	телевізія	Французька
روزنامه	ruz-nāme	газета	Французька
وای-فای	wāy-fāy	Wi-Fi	Англійська
وبلاگ	vablāg	веб-блог	Англійська
پیام رسان	payām-resān	месенджер	Англійська
اینستاگرامر	instāgrāmer	інстаграмер	Англійська
اینستاگرام	instāgrām	Instagram	Англійська
تویتر	tuitar	Twitter	Англійська
فیسبوک	feysbuk	Facebook	Англійська
تلفن	telefon	телефон	Англійська
کامپیوتر	kāmpyuter	комп'ютер	Англійська
اینترنت	internet	Інтернет	Англійська
میکروفون	mikrofon	мікрофон	Грецька
کالج	kālej	коледж	Англійська
تبلت	tablet	планшет	Англійська
لپ تاپ	laptāp	ноутбук	Англійська
تلویزیون	televizyun	телевізор	Англійська
موبایل	mobāyl	мобільний телефон	Англійська
وبسایت	vebsāyt	веб-сайт	Англійська
ایمیل	imeyl	електронна пошта	Англійська
دانلود	dānlud	завантаження	Англійська
هشتگ	hešteg	хештег	Англійська
کوکی	kuki	«кукі»	Англійська
ریتویт	ritvit	поширення	Англійська
لاگین	lāgin	логін	Англійська
پسورد	pasvord	пароль	Англійська
اکانت	ākānt	акаунт	Англійська
ریپورتاژ	riportāž	репортаж	Англійська
دیزاین	dizāyn	дизайн	Англійська
سرور	server	сервер	Англійська
کامنت	kāment	коментар	Англійська
ادیتور	editor	редактор	Англійська
Культура та мистецтво			
موزه	muze	музей	Грецька
تئاتر	teātr	театр	Грецька

کنسرت	konsert	концерт	Італійська
تئاتر	teātr	театр	Французька
سينما	sinemā	кінотеатр	Французька
ابستره	abastere	абстракція	Французька
نئوکلاسیک	neoklāsik	неокласицизм	Французька
ایمپرسیونیسم	impresionism	імпресіонізм	Французька
آرت	ārt	мистецтво	Англійська
گالری	gāleri	галерея	Французька
اپراتور	operātur	оператор	Французька
گرافیک	gerāfik	графіка	Англійська
سیندرلا	sinderelā	попелюшка	Іспанська
آفتاب	āftāb	сонце	Англійська
Медицина			
ژن	žen	ген	Французька
واکسن	vāksen	вакцина	Французька
آنتیبیوتیک	āntibiotik	антибіотик	Французька
دکتر	doktor	лікар	Грецька
واکسن	vāksan	вакцина	Англійська
دندانپزشک	dandānpezešk	стоматолог	Французька
بیمارستان	bimārestān	лікарня	Французька
ویتامین	vitāmin	вітамін	Англійська
انفولانزا	enfulānzā	грип	Італійська
Транспорт та інженерія			
مترو	metru	метро	Французька
اتوبوس	otobus	автобус	Французька
تاکسی	tāksi	таксі	Англійська
هلیکوپتر	helikopter	гелікоптер	Англійська
اتومبیل	otomobil	автомобіль	Французька
هلیکوپتر	helikopter	гелікоптер	Англійська
روباتیک	robotik	робототехніка	Англійська
سیستم	sistem	система	Англійська
زوم	zoom	збільшення	Англійська
Економіка та фінанси			
بیزینس	bizines	бізнес	Англійська
اقتصاد	eqtesād	економіка	Грецька
استارتاپ	estārtāp	стартап	Англійська
برند	brend	бренд	Англійська

بورس	burs	біржа	Французька
كريدیت	keridit	кредит	Англійська
اكسچنج	eksčanj	обмін	Англійська
رزومه	rezume	резюме	Французька
رايزنى	rāyzani	консультування	Німецька
مديریت	modiriyat	управління	Німецька
ماژول	mažul	модуль	Французька
کمپین	kampin	кампанія	Англійська
Юридична сфера			
كانون	kānon	канон, устав	Французька
دادگستری	dādgostari	судова система	Французька
کريمینال	krimināl	кримінал	Англійська
Освіта			
انسانيات	ensāniyat	гуманітарні науки	Французька
لیسانس	lisāns	бакалаврат	Французька
دکترآ	doktorā	ступінь доктора філософії (Ph.D.)	Англійська
ديپلم	diplom	диплом; свідоцтво про повну середню освіту	Грецька
Географія та наука			
فيزیک	fizik	фізика	Англійська
بیولوژی	bioluži	біологія	Англійська
کیمیا	kimiā	хімія	Французька
کانادا	Kānādā	Канада	Англійська
هلند	Holland	Нідерланди	Англійська
ایتالیا	Itāliyā	Італія	Італійська
اسپانیا	Espaniā	Іспанія	Іспанська
انگلستان	Engelstān	Англія	Англійська
ایرلند	Irland	Ірландія	Англійська
چک	ček	Чехія	Чеська
دانمارک	dānmārk	Данія	Датська
فرانسه	farānse	Франція	Французька
Подорожі			
هتل	hotel	готель	Французька
تور	tur	тур	Італійська
بلیط	bilit	квиток	Французька

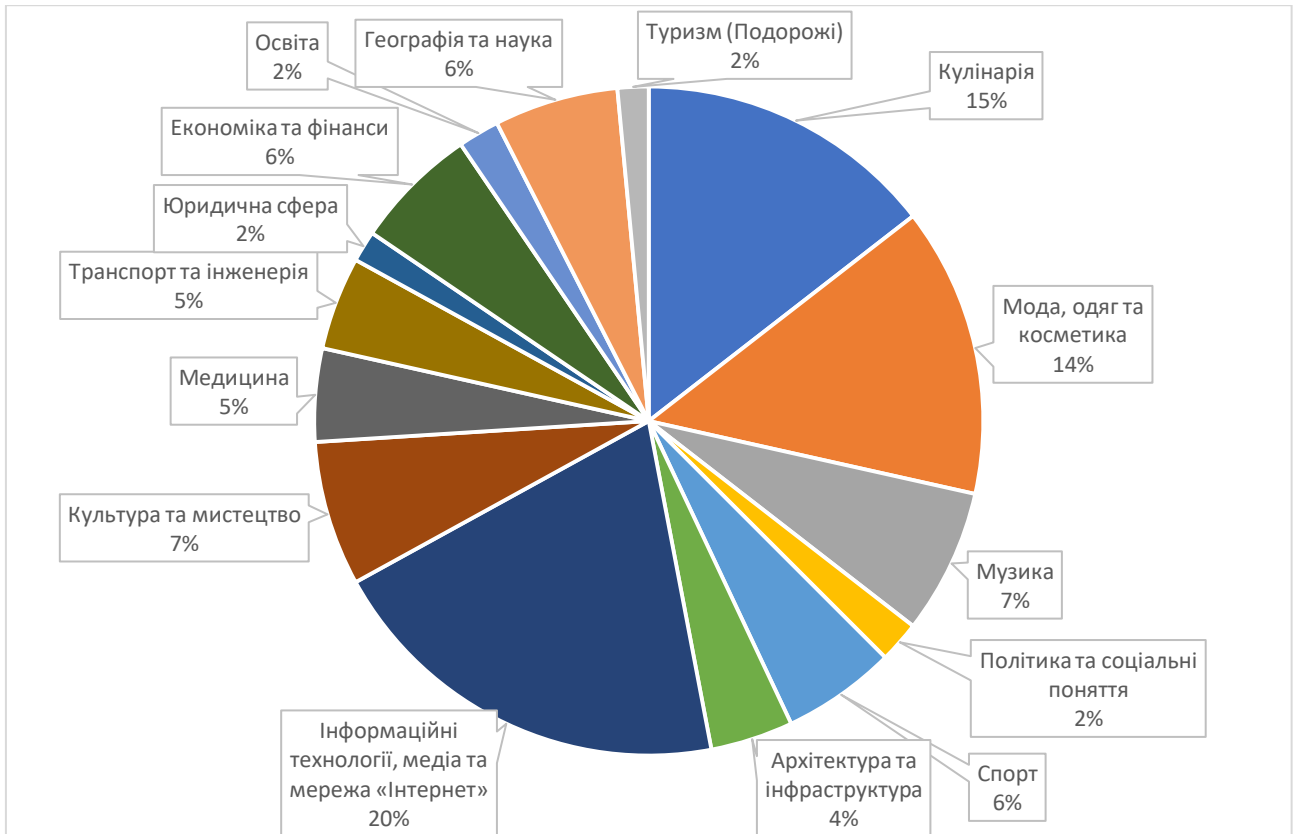

Рис. 1 Класифікація європейських запозичень у перській мові за сферами вживання

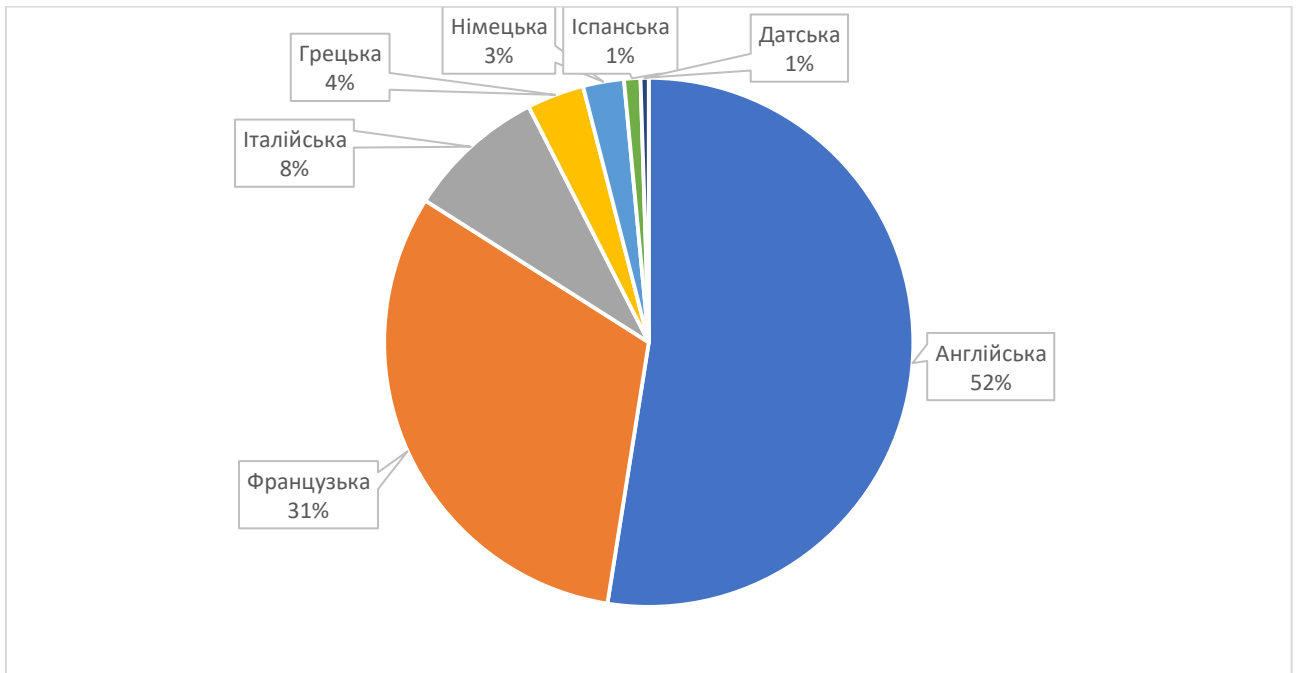

Рис. 2 Розподіл європейських запозичень у перській мові за мовами